

FORMACIJA VJEROUČITELJA U ŠPANJOLSKOJ

TEÓDULO GARCÍA REGIDOR

Universidad La Salle
C/La Salle, 8
28023 Madrid, Španjolska

Primljeno:
15. 4. 2012.

Prethodno
priopćenje

UDK
371.13/.15:268
(460)

Sažetak

U procesu obrazovanju vjeroučitelja u Španjolskoj u posljednje se vrijeme uočava napredak, ali još uvijek ima područja koja zahtijevaju poboljšanje. U članku se ukratko iznose bitna obilježja početnog i cjeloživotnog obrazovanja vjeroučitelja kao što je i potrebno učiniti da bi netko mogao biti vjeroučitelj. Ujedno se ukazuje i na nekoliko najvažnijih problema koje valja riješiti u skoroj budućnosti.

Ključne riječi: *formacija vjeroučitelja, početno obrazovanje, cjeloživotno obrazovanje*

0. UVOD

Vjeronauk u školi u Španjolskoj, unatoč napretku posljednjih godina, još se uvijek nalazi u situaciji koju možemo nazvati *nepostojanom*: identitet i status vjeroučitelja su također takvi, što se očituje i u njihovoj formaciji: organizacija te formacije je zadaća različitih religijskih konfesija. U Španjolskoj katolička vjera ima pretežnu većinu. U svakom slučaju, dogodile su se promjene i znatan napredak u odnosu na prijašnju situaciju.

1. POČETNA FORMACIJA

Osoba koja želi biti vjeroučitelj mora imati diplomu koja je usporediva s istim stupnjem nastavnika drugih predmeta: učiteljsku diplomu (u predškolskom odgoju i u prvostupanjskoj vjeronaučnoj poduci) i diplomu za podučavanje u školama drugoga stupnja.

Vjeroučitelja predlaže mjesni dijecezanski biskup, a imenuje ga državna administracija. Kako bi crkvena vlast mogla ne-

koga predložiti, potrebno je da ta osoba ispuni neke uvjete, sukladno odredbama općeg zasjedanja Španjolske biskupske konferencije od 27. travnja 2007.

Mora imati:

- Crkvenu izjavu o akademskoj kompetentnosti (DECA)
- Crkvenu izjavu o sposobnosti u svakoj biskupiji
- Kanonski mandat (*missio canonica*) mjesnog biskupa u svakoj biskupiji.

U pogledu početne formacije vjeroučitelja u svakoj pojedinoj obrazovnoj etapi od akademske godine 2012–2013. primjenjivat će se određeni zahtjevi.

1. Predškolski vjerski odgoj i prvostupanjsko vjeronaučno obrazovanje.

Onaj tko želi biti vjerski odgajatelj odnosno vjeroučitelj, mora ispuniti sljedeće uvjete:

1.1. Teološki studij

- Diploma crkvenih studija
- Diploma religijskih znanosti

Napomena: Studenti teoloških studija moraju imati potvrdu o položenom ispitu iz predmeta »Vjera i kultura« i »Didaktika katoličke religije«.

1.2. *Magisterij*

Ovdje pripadaju oni koji imaju diplomu predškolskoga vjerskog odgoja i prvostupanjskoga vjeronaučnog obrazovanja, kao i oni koji imaju odgovarajuću diplomu »Grado« (usp. LOE, *Zakon o obrazovanju*, čl. 93). U spomenutim studijima student »mora imati 24 kredita ECTS sukladno programima koje je odobrila Španjolska biskupska konferencija«.

2. **Obavezno obrazovanje drugoga stupnja, bakalaureat i strukovno obrazovanje srednjega stupnja**

Nakon postizanja »osnovne titule« kandidat, odnosno osoba koja želi biti profesor vjeronauka, mora imati:

- a) Diplomom teologije i diplomom religijskih znanosti
- b) Diplomom »Grado« u nekoj civilnoj službi te bakalaureat u religijskim znanostima

I u ovom slučaju, kandidat »će morati pohađati predmet didaktičkog osposobljavanja u vjeronauku, ako taj predmet nije pohađao u dosadašnjem studiju u trajanju od jedne godine (18 kredita ECTS)«.

Nakon što kandidat uspješno završi spomenuti studij, Biskupska komisija za obrazovanje i katehezu odobrava Crkvenu izjavu o akademskoj kompetenciji, a to je prvi uvjet koji netko treba ispuniti želi li predavati katolički vjeronauk. Tome valja pridodati, kao što smo na početku već spomenuli, i Crkvenu izjavu o prikladnosti.

Početna teološka formacija obično se stječe na teološkim učilištima, ali se može ostvariti i u neteološkim centrima – npr. Grado u magisteriju – prema programu koji je odobrila biskupska konferencija. Va-

lja međutim razlikovati teološku formaciju od pedagoško-didaktičke formacije.

2. **CJELOŽIVOTNA FORMACIJA**

1. Za cjeloživotnu formaciju vjeroučitelja također je kompetentna Katolička crkva (odnosno druge religijske konfesije koje su potpisale ugovor s državom).
2. Ta se formacija obično ostvaruje uz pomoć *Biskupijske delegacije za obrazovanje*, prema njenim vlastitim programima koji se mogu osjetno razlikovati od jedne biskupije do druge.
3. *Biskupska komisija za obrazovanje* donijela je **Trogodišnji plan (2010–2012)** kojim se želi aktualizirati upoznavanje s određenim spoznajama i osposobljavanje za kompetencije vjeroučitelja. Taj je plan zamijenio prijašnji trogodišnji plan koji se počeo primjenjivati 2000. godine i vrijedio je tijekom tri trogodišta. (Taj je plan uključivao sljedeći program: *prva godina* – evangelizacija, *druga godina* – teologija, *treća godina* – didaktika).
4. Država surađuje u cjeloživotnoj formaciji osiguravajući prostor i suradnju odgovarajućih tijela javnog obrazovanja te službenim priznavanjem kredita koje odobrava Crkva.

3. **NEKI HITNI PROBLEMI I POTEŠKOĆE**

1. Jedan od najhitnijih problema jest akademsko priznavanje predmeta »Vjeronauk« i njegovo puno uključivanje u školski kurikulum. Dok se to ne postigne, uvijek će postojati krhka ravnoteža s obzirom na školski identitet vjeroučitelja i njegov pravni i radni status.
2. Reguliranje radnog statusa vjeroučitelja. U ovom trenutku vjeroučitelj se smatra »*privremenim nastavnikom*« koji prima plaću od države. Nepostojanje *trajnog ili neodređenog ugovora* (vjero-

učitelji svoj ugovor moraju obnavljati svake godine), nepostojanje *natjecanja u zaslugama* (natječaj), kao što je to slučaj s nastavnicima u javnoj školi, i *crkvena ovisnost* izvori su problema radne i akademske naravi. (U tom smislu dijecezanski biskup može opozvati *missio canonica* »kad nastavnik više ne ispunjava neke od uvjeta«.)

3. Pojašnjenje identiteta vjeroučitelja: stvara se *dvojnost* – ovisni odnos prema državi (plaća, radna prava, pripadnost nastavničkom vijeću) i prema Crkvi (vezanje uz crkvenu zajednicu, *missio canonica*, godišnja obnova ugovora itd.), što može postati izvorom problema kao što su nepostojanost i profesionalna neučinkovitost.
4. Vjeroučiteljeva svijest i odgovornost u početnoj formaciji i, posebice, u cjeloživotnoj. Ponekad je ta formacija uvelike uvjetovana crkvenom odlukom o obnovi ili neobnovi godišnjeg ugovora vjeroučitelja.

4. NEKOLIKO ZAVRŠNIH PRIMJEDBI

1. Danas ne postoje vjeroučitelji čiju formaciju ne organizira i njome ne uprav-

lja određena religijska konfesija, a najveći dio ih pripada Katoličkoj crkvi. Postoje i tečajevi na kojima se podučava predmet *Društvo, kultura i religija*, kao alternativa konfesionalnoj religiji, koji predaju državni profesori, ali u školama taj predmet gotovo i ne postoji.

2. Ponekad dolazi do poteškoća u odnosima zbog toga što je mjesni biskup nekom vjeroučitelju uskratio mandat ili u vezi s godišnjim obnavljanje DECA. To se može dogoditi zbog različitih tumačenja s obzirom na »ispunjavanje nekih uvjeta iz ugovora« itd. Ti nesporazumi, koje posebno spominju neki masmediji, gotovo su nezamjetljivi u usporedbi s velikim brojem vjeroučitelja koji nemaju nijedan takav problem.
3. Na kraju valja spomenuti stupanj zadovoljstva velikog broja vjeroučitelja s obzirom na razne oblike odnosa. To su npr. formacija, podučavanje i obrazovanje u vjeronauku, povezanost s mjesnom i biskupijskom kršćanskom zajednicom kojoj pripadaju i angažiranje radi veće društvene kohezije, kao i kritičke svijesti onih koji pohađaju vjeronauk u školi.